

Dzienniki Marii Dąbrowskiej - opis oryginalnego materiału źródłowego
w zbiorach Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie oraz w Gabiniecie
Rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego

Rękopis

I. Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

Pol., 1914-1958 r., 1964 r., 39(9,5)x21(6,5) cm, 23 tomy, 61 notesów, kart 4530

Notesy (niekiedy wykonane przez M. Dąbrowską), zeszyty, kołonotatniki,
notesy akademickie.

Tom I: 1914 – 1917 (4 notesy, k.264)

1. Zapisy: 31 VII 1914 – 12 X 1917 k.1-98.
2. Zapisy: 7 III 1915 – 17 VI 1915 k.99-136.
3. Zapisy: 18 VI 1915 – 13 XII 1915 k.137-168.
4. Zapisy: 11 V 1915 – 6 XII 1915 k.169-264.

Rysunki M. Dąbrowskiej na k.137r i 146, fotografie M. Dąbrowskiej i Mariana Dąbrowskiego naklejone na k.159v i 160r, znaczki Legionów Polskich na k.137v i 163v. Czyste k.88-98, 240-241, 244-261, 263.

Tom II: 1916 – 1918 (2 notesy, k.188)

5. Zapisy: 26 XI 1916 – 10 XI 1917 k.1-92.
6. Zapisy: 11 XI 1917 – 13 X 1918 k.93-188.

Tom III: 1918 – 1927 (4 notesy, k.207)

7. Zapisy: 13 X 1918 – 30 X 1919 k.1-48.
 8. Zapisy: 21 XII 1919 – 21 VII 1921; 3 I 1922 k.49-112.
 9. Zapisy: 3 X 1917 – 18 I 1918; 9 XII 1925 – 1 VII 1926 k.113-176.
 10. Zapisy: 3 I 1922 – 23 X 1924; 28 VII 1926; 12 I 1927 k.177-207.
- Czyste k.107-112, 202-207. Ślady wyciętych kart po k.179 i 189.

Tom IV: 1922 - 1923 (zeszyt, k.132)

11. Zapisy: 15 X 1922 – 6 XII 1922; 2 II 1923 k.1-132.

Wypisy z lektur i notatki literackie M. Dąbrowskiej na k.9-32 i 105-106, wycinki pras., dotyczące m.in. spółdzielczości i recenzje *Uśmiechu dzieciństwa*, naklejone na k.107v-108r, 110-129. Czyste k.2-3, 33-104, 109, 130-131.

Tom V: 1926 – 1928 (3 notesy, k.214)

12. Zapisy: 17 VIII 1926 – 22 IX 1926; 30 III 1927 k.1-40.

13. Zapisy: 1 I 1927 – 31 XII 1927 k.41-136 (kalendarzyk; zapisy na k.51-111).

14. Zapisy: 1 I 1928 – 31 XII 1928 k.137-214.

Drobne notatki M. Dąbrowskiej i adresy na k.44r, 46r, 49r, 115v-117. Czyste k.1, 18-40.

Tom VI: 1929 – 1935 (notes i zeszyt, k.164)

15. Zapisy: 1 I 1929 – 1 XII 1933 k.1-80.

16. Zapisy: 6 XII 1933 – 1 VIII 1935 k.81-164.

Czysta k.82.

Tom VII: 1934 – 1936 (2 notesy, k.186)

17. Zapisy: 26 IX 1934 – 31 I 1936 k.1-104.

18. Zapisy: 6 II 1936 – 1 IX 1936 k.105-186.

Rysunki M. Dąbrowskiej na k.146v i na recto k.115, 148-151, 153-171.

Tom VIII: 1936 – 1939 (3 notesy, k.301)

19. Zapisy: 2 IX 1936 – 5 VIII 1937 k.1-104.

20. Zapisy: 14 VIII 1937 – 5 XI 1938 k.105-200.

21. Zapisy: 8 XI 1938 – 24 VIII 1939 k.201-301.

Czyste k.97-101, 107. Ślady wyciętych kart po k.161 i 197.

Tom IX: 1940 – 1943 (9 notesów, k.270)

22. Zapisy: 13 VI 1940 – 18 XI 1940 k.1-47.

23. Zapisy: 19 XI 1940 – 4 III 1941 k.48-77.

24. Zapisy: 5 III 1941 – 19 V 1941 k.78-103.

25. Zapisy: 20 V 1941 – 1 IX 1941 k.104-133.

26. Zapisy: 1 IX 1941 – 29 XII 1941 k.134-159.

27. Zapisy: 30 XII 1941 – 24 IV 1942 k.160-185.

28. Zapisy: 25 IV 1942 – 4 XI 1942 k.186-211.

29. Zapisy: 5 XI 1942 – 1 IV 1943 k.212-237.

30. Zapisy: 2 IV 1943 – 1 IX 1943 k.238-270.

Ślady wyrwanych kart po k.1 i 13.

Tom X: 1943 – 1947 (5 zeszytów, k.264)

31. Zapisy: 2 IX 1943 – 5 X 1945 k.1-140.

32. Zapisy: 4 X 1945 – 26 V 1946 k.141-197.

33. Zapisy: 18 XI 1946 – 31 I 1947 k.198-220.

34. Zapisy: 31 I 1947 – 16 VI 1947 k.221-242.

35. Zapisy: 16 VI 1947 – 13 VII 1947 k.243-264.

Czyste k.255-264. Zeszyt 32 w nowej oprawie tekturowej z 2006 r.

Tom XI: 1947 – 1948 (2 kołonoratniki, k.142)

36. Zapisy: 26 XII 1947 – 21 VII 1948 k.1-69.

37. Zapisy: 21 VII 1948 – 23 XI 1948 k.70-142.

Tom XII: 1948 – 1949 (2 kołonoratniki, k.147)

38. Zapisy: 30 XI 1948 – 3 III 1949 k.1-74.

39. Zapisy: 3 III 1949 – 5 X 1949 k.75-147.

Tom XIII: 1949 – 1950 (2 kołonoratniki, k.154)

40. Zapisy: 5 X 1949 – 22 I 1950 k.1-77.

41. Zapisy: 22 I 1950 – 14 V 1950 k.78-154.

Na kilku kartach tekst częściowo zamazany.

Tom XIV: 1950 (2 kołonoratniki, k.151)

42. Zapisy: 14 V 1950 – 7 VII 1950 k.1-76.

43. Zapisy: 7 VII 1950 – 21 X 1950 k.77-151.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony.

Tom XV: 1950 – 1951 (2 zeszyty, k.206)

44. Zapisy: 25 X 1950 – 18 I 1951 k.1-104.

45. Zapisy: 20 I 1951 – 13 VI 1951 k.105-206.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony.

Tom XVI: 1951 – 1952 (2 zeszyty, k.207)

46. Zapisy: 14 VI 1951 – 24 IX 1951 k.1-104.

47. Zapisy: 5 X 1951 – 3 VII 1952 k.105-207.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Ślad wycięcia 3 kart po k.158.

Tom XVII: 1952 – 1953 (2 zeszyty, k.189)

48. Zapisy: 3 VII 1952 – 28 XI 1952 k.1-89.

49. Zapisy: 28 XI 1952 – 30 III 1953 k.90-189.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Ślady wycięcia kart po k.36, 71, 74, 75, 87 i 164.

Tom XVIII: 1953 – 1954 (2 zeszyty, k.197)

50. Zapisy: 9 IV 1953 – 21 VII 1953 k.1-102.

51. Zapisy: 22 VII 1953 – 16 VII 1954 k.103-197.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. W zeszycie 51 część kart trudno czytelna z powodu złego papieru i rozmazującego się tuszu z długopisu. Wycinek pras. z fotografią Anny Kowalskiej naklejony na k.105v. Ślady wycięcia kart po k.157 i 181.

Tom XIX: 1954 – 1955 (2 zeszyty, k.201)

52. Zapisy: 17 VII 1954 – 28 XI 1954 k.1-103.

53. Zapisy: 28 XI 1954 – 24 VI 1955 k.104-201.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Notatka Stanisława Stempowskiego z 1940 r. naklejona na k.40r, wycinki pras. – na k.38r, 39r, 42r. Czyste k.3 i 106. Ślady wycięcia kart po k.7, 138 i 145.

Tom XX: 1955 – 1956 (2 zeszyty, k.204)

54. Zapisy: 25 VI 1955 – 5 XII 1955 k.1-100.

55. Zapisy: 8 XII 1955 – 22 V 1956 k.101-204.

Na wielu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Niewielkie ubytki tekstu w k.194 i 195. Wycinki pras. naklejone na k.8v i 67. Czyste k.3 i 103. Ślady wycięcia kart po k.16 i 20.

Tom XXI: 1956 (2 zeszyty, k.200)

56. Zapisy: 22 V 1956 – 15 IX 1956 k.1-102.

57. Zapisy: 16 IX 1956 – 14 XI 1956 k.103-200.

Na kilkunastu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Czyste k.3 i 105. Ślad wycięcia 2 kart po k.88.

Tom XXII: 1956 – 1957 (2 zeszyty, k.204)

58. Zapisy: 14 XI 1956 – 11 III 1957 k.1-104.

59. Zapisy: 21 III 1957 – 1 IX 1957 k.105-204.

Na kilkunastu kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Ślady wycięcia 2 kart po k.148.

Tom XXIII: 1957 – 1958, 1964 (zeszyt i notes, k.138)

60. Zapisy: 2 IX 1957 – 12 III 1958 k.1-104.

61. Zapisy: 31 VIII [1964] k.105-138.

Na kilku kartach tekst częściowo zamazany, na innych – przekreślony. Czyste k.105-107, 110-138.

Sporządziła Wiesława Kordaczuk

II. Gabinet Rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego

Pol. 1956, 1958-1965 r. 21 x 15 cm. 18 zeszytów

1. Zeszyt [73]. Kołonotatnik k.50, w tym k.16-20, 33-50 niezapisane.

Zapisy: 2 IV 1956 – VII 1956.

K.1-15: „Opis podróży do Sztokholmu”, k.21-32: „Podróż do Londynu i Paryża. Lipiec 1956.”

2. Zeszyt XVIII [58] k.1-69.

Zapisy: 13 III 1958 – 28 VII 1958.

Wyc. prās. na k.52v, na wielu kartach przekreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, 3 luźne kartki z zapiskami po k. 8, 14, 38.

3. Zeszyt XIX [59] k.1-68.

Zapisy: 28 VII 1958 – 30 XI 1958.

Zamazane lub przekreślone poszczególne wyrazy lub fragmenty tekstu na kartach 4, 42, 57v, 63v, 64v.

4. Zeszyt XX [60] k.1-65.

Zapisy: 1 XII 1958 – 29 IV 1959.

Na licznych kartach skreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, po k.12 wycięte 2 karty, po k.16 wycięta 1 karta.

5. Zeszyt XX-a [61] k. numerowanych i zapisanych 1-30. Pomyłki w foliacji – brak k.19, dwa razy k.21.

Zapisy: 13 I 1959 – 23 I 1959.

Na okładce zeszytu tytuł: „Droga do Rosji (pobyt w Moskwie 13-22 I 1959”.

Rysunki długopisem na k.1-7, 13-21. Rysunki z k.5 i 14 wykorzystane w druku: Maria Dąbrowska: *Dzienniki powojenne...* Warszawa 1997, s.359 i 362.

Skreślenia poszczególnych wyrazów na k.11v, 23v, 24.

6. Zeszyt XXI [62] k.1-98.

Zapisy: 30 IV 1959 – 16 XI 1959.

Zamazany fragment tekstu na k.9.

7. Zeszyt XXII [63] k.1-98.

Zapisy: 17 XI 1959 – 2 III 1960.

Na licznych kartach skreślenia poszczególnych wyrazów lub większych fragmentów tekstu, po k.44 dwie karty wycięte.

8. Zeszyt XXIII [64] k.1-101, po k.36 jedna k. nienumerowana.

Zapisy: 2 III 1960 – 19 VIII 1960.

Na licznych kartach skreślenia lub zamazania tekstu, k.94v-95 czyste.

9. Zeszyt [74] k. zapisanych i ponumerowanych 43, pozostałe karty nienumerowane.

Zapisy: 11 IV 1960 – 13 V 1960.

Na naklejce zeszytu tytuł: „Paryż”.

Na k.4 odręczny plan (szkic sytuacyjny) ołówkiem i długopisem.

Na nielicznych stronach skreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów, k.19v-20 czyste.

10. Zeszyt XXIV [65] k.1-101.

Zapisy: 20 VIII 1960 – 15 XI 1960.

Rysunki długopisem na k. 2-3v, 23.

Na licznych kartach skreślenia poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, po k.34 jedna karta wycięta, k.58v -59 czyste.

11. Zeszyt XXV [66] k.1-99.

Zapisy: 16 XI 1960 – 28 III 1961.

Na k.1 myśl – przesłanie: „Listopad dla Polaków niebezpieczna pora”.

Zamazania tekstu na k.3v-6, 34, po k.62 jedna karta wycięta, k.66v-67 czyste.

12. Zeszyt [75] k. zapisanych i ponumerowanych 28, pozostałe karty nienumerowane.

Zapisy: 29 III 1961.

Na naklejce zeszytu tytuł: „Notatnik lekturowy” – notatki z książki Józefa Czapskiego *Oko i Johanna Petera Eckermanna Rozmowy z Goethem*.

K.1 zapisana dwustronnie, k.2-28 jednostronnie, drobne przekreślenia na k. 10, 22, 24, 27.

13. Zeszyt XXVI [67] k.1-101.

Zapisy: 29 III 1961 – 13 XII 1961.

Na k.1-25 przebicia tekstu, na licznych kartach skreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, k.64v-65 czyste.

14. Zeszyt XXVII [68] k.1-92.

Zapisy: 10 I 1962 – 9 XI 1962.

8 pierwszych kart wyciętych, na licznych kartach skreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, k.27v cała zamazana.

15. Zeszyt XXVIII [69] k.1-101.

Zapisy 10 XI 1962 – 30 VI 1963.

Na k.14v wyc. pras.

Na licznych k. skreślenia poszczególnych wyrazów.

16. Zeszyt XXIX [70] k.1-99.

Zapisy: 1 VII 1963 – 21 V 1964.

Na k.1 naklejony rysunek M. Dąbrowskiej z 1909 lub 1910 r.

Na licznych kartach skreślenia lub zamazania poszczególnych wyrazów lub fragmentów tekstu, k. 3v-4, 20-21, 32-40 czyste, na k.99 tekst pisany ołówkiem, następnie pociągnięty długopisem.

17. Zeszyt XXX [71] k.1-100.

Zapisy: 21 V 1964 – 16 XI 1964.

Wyc. pras. na k.18.

Na licznych kartach skreślenia poszczególnych wyrazów.

18. Zeszyt XXXI [72] k. zapisanych 48, pozostałe karty niezapisane i nienumerowane.

Numeracja stron 1-96.

Zapisy: 17 XI 1964 – 8 V 1965.

Wyc. pras. na s. 15-19, 44.

Dwie końcowe strony dziennika (s. 95, 96) prezentowane w druku: Maria Dąbrowska:

Dzienniki powojenne... Warszawa 1997, t. 4, s. 343 i 344.

Nieliczne skreślenia poszczególnych wyrazów.

Sporządziła Ewa Piskurewicz

Maszynopis autorski Dzienników w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

Autorski odpis maszynowy z rękopisu (z odręcznymi poprawkami), ze znacznymi opuszczeniami tekstu oraz uzupełnieniami niektórych jego części, sporządzony przez pisarkę w latach 1943-1964, 15 tomów, kart 1583.

Tom I: 31 VII 1914 – 10 XI 1917 (k.100)

Tom II: 11 XI 1917 – 31 XII 1927 (k.104)

Tom III: 1 I 1928 – 4 V 1934 (k.97)

Tom IV: 26 IX 1934 – 31 XII 1936 (k.91)

Tom V: 1 I 1937 – 7 IX 1939 (k.112)

Tom VI: Uzupełnienia dzienników z lat 1917-1935 (k.86)

Po k.72 brak ciągłości tekstu.

Tom VII: 26 XII 1947 – 5 XII 1948 (k.114)

Tom VIII: 5 XII 1948 – 17 XI 1949 (k.113)

Tom IX: 18 XI 1949 – 7 VII 1950 (k.108)

Tom X: 7 VII 1950 – 1 IV 1951 (k.108)

Tom XI: 1 IV 1951 – 3 VII 1952 (k.111)

Tom XII: 3 VII 1952 – 29 XII 1953 (k.109)

Tom XIII: 2 I 1954 – 5 XII 1955 (k.105)

Tom XIV: 8 XII 1955 – 31 XII 1956 (k.119)

Tom XV: 1 I 1957 – 27 V 1958 (k.106)

Sporządziła Wiesława Kordaczuk

Fotokopie - dokumenty - ilustracje

Maria Szumska podczas wakacji w Russowie, 1907,
ze zbiorów Muzeum Literatury

frontispis

Tom I, 1914-1925

po stronie

Pierwszy „Dziennik czasów wojennych”, 1914

8

Porównanie dwóch początków dziennika - po 28 latach
rękopis (1914)
maszynopis (1942)

Trzeci „Raptularzyk, 1915” - okładka i znaczek poczty
legionowej

30

Materiały do „Ludzi stamtąd”:

226

Notatki z Kolberga

Bibliografia

Plan noweli

Tom II, 1926-1934

Zestawienie zdjęć Marii i Mariana Dąbrowskich
z młodości lat zagranicą, bliskich ślubu
(1911), z podpisami diarystki
Sylwester 1928 roku u Wierzyńskich

10

Pisarka w pokoju na Polnej po ukończeniu
„Nocy i dni”, 1934

180

Na czwartym miejscu w Plebiscycie Niezależnych,
„Wiadomości Literackie”, 1935, nr 8

Tom III, 1935-1936

Dywagacje muzyczne

54

Rysunki Dąbrowskiej z Rabu, 1936:

192

Mewy za statkiem

Rab od strony zatoki

Stanisław Stempowski

Tom IV, 1937-1941	
Jezioro Gopło, fot. P. Mystkowski	148
„Stąd przecie wyszło i państwo polskie i ród mojej matki”. A także pomysł nowej powieści...(sierpień 1939)	
Notatka Stanisława Stempowskiego pt. „Przed operacją” spisana w oczekiwaniu na przesłuchanie przez gestapo w Warszawie, 21 VII 1940. Poprzedzona wstępem Dąbrowskiej, wklejonym do dziennika w sierpniu 1954 (teksty nieznane)	158
Tom V, 1942-1947	
Fotokopie rękopisów okupacyjnych:	
Dnie powszednie	30
Chmura dymu (powstanie w getcie)	48
Najpodlejsze chwile mojego życia (śmierć siostry w powstaniu warszawskim)	128
Tom VI, 1948-1949	
Portret Marii Dąbrowskiej, rys Anna Linke, 28 II 1948	34
Tom VII, 1950	
Szkice z okna, rys. M. Dąbrowska (początek robót wokół MDM)	48
Część załogi „Parowozu” (w ramach akcji „Pisarze w terenie” Dąbrowska trafiła do starej warszawskiej fabryki, której w dzienniku poświęciła w odcinkach cały wielki reportaż).	
Tom VIII, 1951-1952	
Fotokopia głośnego artykułu Dąbrowskiej z „Nowej Kultury” pt. „W trzynastą rocznicę najazdu” (1952, nr 36) oraz jego reperkusje	180
Tom IX, 1953-1955	
Wrocławski jubileusz Anny Kowalskiej z gazety „Złota seria: pierwszy siedzi Beria...”	70
Tom X, 1956-1957	
Dom w Komorowie – we śnie i na jawie, rys. M. Dąbrowska	134
Defekty w dziennikach:	
zamazania	
wycięcia	
Tom XI, 1958-1959	
Stracenie Imre Nagya i towarzyszy – miara niezależności prasy polskiej	46

Droga do Rosji. Dwa rysunki z podróży do Moskwy,
13 I 1959. 108

Wśród końcowych materiałów do dzienników zachował się
ozdobny rysunek Dąbrowskiej z roku 1909/10 w stylu
wczesnych raptularzyków – obecnie zdyskwalifikowany 200

Tom XII, 1960-1961

Dąbrowska i Giedroyc na śniadaniu wielkanocnym
w Maisons-Laffitte 68

Autoportret szpitalny 124
Dwa pisma:
w zdrowiu
w chorobie

tom XIII, 1962-1965

W końcu sierpnia 1963 Dąbrowska (razem z A. Kowalską
i jej córką) wyrusza w ostatnią, prawie dwumiesięczną
podróż zagraniczną, nie notowaną w dziennikach. Jej pier-
wszy etap stanowiła wizyta pożegnalna u Jerzego Stempow-
skiego w Bernie, drugi – analogiczna wizyta u Kazimierza
Wierzyńskiego w Rzymie oraz swobodne zwiedzanie Włoch
(w czym często towarzyszyli im Irena i Ryszard Matuszewscy). 156

W marcu 1964 pisarka podpisała tzw. List 34 – przeciw nasi-
laniu cenzury i ograniczaniu życia kulturalnego w Polsce.
Wobec gwałtownej reakcji władz i niepomyślnego przebiegu
protestu przyjaciele-pisarze nakłonili Dąbrowską do zreasumo-
wania sporu na forum literackim. To ważne, i ostatnie w życiu
przemówienie pisarki opublikowano...w trzydzieści lat później. 210

Fotokopia oryginału trzech ostatnich stron dziennika 297